

dům umění ústí nad labem
fakulty umění a designu
univerzity jana evangelisty purkyně

Csaba Nemes – Pád...

15/12 2016–
3/2 2017

Kurátor:
Michal Koleček

**Zahájení výstavy
proběhne ve středu
14/12 2016 v 18 hodin
v Domě umění Ústí
nad Labem Fakulty
umění a designu
Univerzity Jana
Evangelisty Purkyně.**

**Otevřeno:
ÚT-SO 10–18 hodin
Každou středu
volný vstup.**

Dům umění Ústí nad Labem Fakulty umění a designu
Univerzity Jana Evangelisty Purkyně
Klíšská 1101/129a, 400 96 Ústí nad Labem
(vedle vysokoškolských kolejí K 1, K2)
trolejbus 52, 58, 59, autobus 9, 17, 27,
zastávka Klíše – lázně

Informace o výstavě a doprovodném programu naleznete
na www.duul.ujep.cz a na facebooku.

Csaba Nemes Pád...

Maďarský umělec Csaba Nemes (1966) se dlouhodobě věnuje médiu malby, v rámci kterého prozkoumává různorodé zobrazovací kánony a technické i estetické přístupy, ale především se soustředěně zabývá hledáním nových možností komunikace mezi tradičním závažným obrazem a aktuálním politickým a společenským kontextem.

Csaba Nemes je příslušníkem střední generace maďarských umělců, která v současné době prochází hlubokou deziluzí z aktuálního společenského vývoje. Po vzrušeném a úspěšném prvním desetiletí po rozpadu totalitního systému v celé Střední Evropě se řada maďarských autorů a kurátorů výrazně prosadila v mezinárodním institucionálním prostředí a zároveň po roce 2000 začala pozitivně formovat také národní kulturní milieu. Tento vývoj však byl náhle přerušen ekonomickou depresí v roce 2008, která Maďarsko postihla se zvýšeným účinkem, neboť byla doprovázena také krizí bankovního segmentu, především v oblasti úvěrového sektoru, a masivní devalvací místní měny – forintu. Jedním z důsledků ekonomického propadu se následně stal nástup nacionalistických tendencí, který se projevil opakovaným volebním vítězstvím strany FIDESZ populistického lídra Viktora Orbána. Pod jeho vedením a prostřednictvím celé řady ústavních změn se maďarský politický systém postupně transformuje do podoby tzv. neliberální demokracie, ve které dochází k centralizaci moci a k oslabování lidských práv a občanských iniciativ. Politické procesy jsou přitom doprovázeny snahou o ovládnutí kulturních institucí, obratem oficiální kulturní reprezentace a vytlačováním autentického aktuálního umění mimo oficiální instituce do šedé zóny nonprofitních a režimu vzdorujících nezávislých organizací. Jedinou sférou, která s omezenou efektivitou ještě dokáže orbánovskému režimu oponovat, je přitom akademické prostředí, i když i tam jsou patrné snahy o jeho permanentní oslabování, fragmentarizaci a ovládnutí.

Širší uvedení do situace současného Maďarska je pro vnímání obrazových a kresebných cyklů prezentovaných v rámci výstavy **PÁD...** v Domě umění Ústí nad Labem zcela nezbytné. Rozhodující akcent v koncepci výstavy je sice kladen na poslední práce Csaby Nemese – ty jsou ovšem v několika liniích uvozeny pohledy na jeho předcházející realizace. Spojnicí mezi jednotlivými tématy je přitom prolínání intimních exkurzů, jakýchsi subjektivních rekonstrukcí autorova bezprostředního, často rodinného okolí a účastných, avšak nanejvýš kritických vizuálních interpretací destruktivních společenských procesů a jejich stop ve veřejném prostoru.

Počátek této bolestné sebezpytující cesty je zachycen na několika obrazech z rozsáhlého souboru **Otcovo jméno: Csaba Nemes**, který se tematicky vrací do období autorova dětství stráveného na maďarském venkově v 70. letech minulého století. Výjevy na často rozměrných plátnech téměř faktograficky zaznamenávají vesnický život indoktrinovaný komunistickou ideologií, ale také upřímnou snahou o modernizaci těchto odlehklých agrárních oblastí. Csaba Nemes však tyto historické sekvence zároveň integruje do aktuálního diskurzu ekonomické a politické krize na konci prvního desetiletí nového tisíciletí a nalézá v nich spojitost s nástupem velko-maďarského nacionalismu a procesů nahlodávajících samotné principy demokratické společnosti. V logické návaznosti potom výstavní kolekce pokračuje ukázkou z cyklů, které vznikaly v letech 2012–2014 a odrážely změny ve veřejném prostoru často přímo ovlivněné radikalizací Orbánova politického režimu (**Večerní demonstrace**, 2013). Znepokojivé obrazy opozičních protestů jsou doplněny kresebnou dokumentací nově vznikajících prostorů, ve kterých na pomezí legality dochází ke spojování na okraj společnosti vytlačovaných představitelů nezávislé kultury a neziskových organizací (**Utopie, bar na ruinách**, 2011–2013).

Těžiště výstavní prezentace Csaby Nemese v Domě umění Ústí nad Labem se potom nalézá v sériích vytvořených v posledních dvou letech (2015–2016), které se převážně soustředí na reflexi událostí spojených s přistěhovaleckou krizí. Hysterická reakce podstatné části maďarské společnosti a především

Orbánovy vlády na zoufalství uprchlíků uvězněných na území Maďarska naplno odhalila xenofobní a totalitární charakter místního politického systému. Csaba Nemes v nervních a expresivních malířských kompozicích exponuje situaci na ulicích Budapešti (například **Tvorba fresky**, 2015) či na jižních hranicích Maďarska (**Boční pohled**, 2015–2016), aby upozornil na absurditu a bezvýhodnost státní politiky a násilí páchaného na lidských bytostech balancujících na pokraji samotného přežití. Tato analýza režimem iniciovaného popření základních etických principů potom vrcholí v sérii kreseb **Ve stopách Henryho Moora** z roku 2016, které interpretují Moorovy slavné črty z válečného londýnského metra a promítají bloudící skupiny uprchlíků či místních bezdomovců do upadající urbanistické struktury Budapešti devastované hlubokou krizí lokální ekonomie i vlastní identity.

Metaforickým uzavřením subjektivního raportu o soumraku našich snů a iluzí o uspořádání světa otevřeném polyfonii hlasů všech jeho účastníků, je řada maleb hroučících se kostelů, která zároveň poskytla jméno celé výstavě (**Pád**, 2016). Je přitom zřejmé, že autor zde vznáší palčivou otázku o samotné podstatě naší kultury a o destruktivních procesech, které ji ohrožují a paradoxně více než z vnějšího prostředí vyrůstají přímo z našich selhání a nejistot.

Tváří v tvář obrazům Csaby Nemese je více než zřejmé, že situace ve střední Evropě již delší dobu směřuje k hluboké krizi, která hrozí návratem nedemokratických společenských trendů a politických postupů nechvalně známých z období totalitarismu. Z dlouhé řady signifikantních projevů reprezentujících tyto tendence k neo-totalitě stačí vzpomenout drážďanské protislámské hnutí Pegida, českého pro „putinovského“ prezidenta Miloše Zemana, demokracii omezující kroky nové polské vlády řízené stranou Právo a spravedlnost, ve slovenském parlamentu zasedající xenofobní krajně pravicovou Lidovou stranu Naše Slovensko Mariana Kotleby a samozřejmě také maďarský, již zmiňovaný autoritativní režim pod vedením FIDESZ Viktora Orbána. Kultura a v její rozloze především umění disponují schopností se negativním společenským procesům postavit, pojmenovat je a snad alespoň částečně oslabit jejich destruktivní dopad. Nabízejí ovšem ještě další možnosti – uchovat si v těžkých časech vlastní důstojnost, víru směrem k budoucnosti a opatrnou radost tryskající z vědomí krásy, která vzdoruje nevládnosti okolního světa.

Michal Koleček

Dům umění Ústí nad Labem

Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně

Klíšská 1101/129a, 400 96 Ústí nad Labem

www.duul.ujep.cz

facebook: Dům umění Ústí nad Labem

e-mail: duul@ujep.cz

tel.: +420 475 285 188

Fakulta umění a designu

Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Pasteurova 9, 400 96 Ústí nad Labem

www.fud.ujep.cz

umění, kultura, kreativita, výzkum,
vzdělání, společenská zodpovědnost

